

The Simcha of Joining the Circle

דברים ט"ז

(טז) שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים | בְּשָׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרָךְ אֶת־פְּנֵי ד' אֱלֹקֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשִּׁבְעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי ד' רִיקָם (יז) אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת ד' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ

רמב"ם ספר המצוות מצוות עשה נ"ג

היא שצונו להראות ברגלים, והוא אמרו יתעלה "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך" (שמות כ"ג:י"ז). וענין זאת המצוה שיעלה אדם למקדש עם כל בן זכר שיהיה לו שיוכל ללכת ברגליו יקריב קרבן עולה בראיתו והוא הנקרא עולת ראייה. וכבר קדם לנו אמרם שלש מצות וכו'. וכבר התבארו משפטי מצוה זו רוצה לומר מצות ראייה במסכת חגיגה. והיא גם כן אינה נוהגת בנשים ואין חייבות בה. (ראה, רמב"ם הלכות חגיגה פ"א):

רמב"ם ספר המצוות מצוות לא תעשה קנ"ו

שהזהירנו מעלות לרגל מבלי קרבן שיהיה עמנו ונקריבנו שם. והוא אמרו יתעלה "ולא יראו פני ריקם" (שמות כ"ג:ט"ו, שמות ל"ד:כ') ועל כל פנים יהיו עולה ושלמים. וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת חגיגה. ומצוה זו אין נשים חייבות בה. (כי תשא, רמב"ם הלכות חגיגה פ"א):

רמב"ם הלכות חגיגה פרק א

הלכה א: שלש מצוות עשה נצטוו ישראל בכל רגל משלשה רגלים, ואלו הן, הראייה, שנאמר "ייראה כל זכורך" (שמות כ"ג:י"ז), והחגיגה, שנאמר "תחוג ליי אלהיך" (דברים ט"ז:ט"ו), והשמחה, שנאמר "ושמחת בחגך" (דברים ט"ז:י"ד):

הראייה האמורה בתורה הוא שיראה פניו בעזרה ביום טוב הראשון של חג, ויביא עמו קרבן עולה, בין מן העוף בין מן הבהמה. ומי שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה, לא דיו שלא עשה מצות עשה אלא שעבר על מצות לא תעשה, שנאמר "ולא יראו פני ריקם" (שמות כ"ג:ט"ו). ואינו לוקה על לאו זה, שהרי לא עשה מעשה:

הלכה ד: מי שלא הקריב ביום טוב הראשון עולת ראייתו ושלמי חגיגתו, הרי זה מקריבן בשאר ימות הרגל, שנאמר "שבעת ימים תחוג ליי" (דברים ט"ז:ט"ו), מלמד שכולן ראויין לחגיגה. וכולן תשלומי ראשון הן.

הלכה ח: עולת ראייה ושלמי חגיגה אינן דוחין לא את השבת ולא את הטומאה, לפי שאין להן זמן קבוע כקרבנות הציבור, שאם אינו חוגג היום חוגג למחר, כמו שביארנו. אבל דוחין את יום טוב, ואף על פי שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדבות, מקריבין עולת ראייה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה, שאין אלו נדרים ונדבות אלא חובות:

ירושלים במועדיה חול המועד עמ' פא

ויש לעיין, כאשר אינו יכול להקריב בשבת עולת ראייה, האם ישנה מצות ראייה, כלומר מצוה לבוא בשבת לבית המקדש ולראות לפני ד', ואת הקרבן שמצווה להביא כשנראה ביו"ט - יביא למחרת, או שכיוון שאינו יכול להביא קרבן - אין עליו כלל מצות ראייה.

טורי אבן מסכת חגיגה ז. ד"ה "ואין נראין

ועוד שבפ' משפטים וכי תשא נאמ' מצות ראית פנים לחוד בלתי לאו דלא יראו פני ריקם ולא זה לא נאמר בסמוך למצות ראיית פנים. אלא בפ' ראה לחוד ש"מ דאין קרבן מעכב למצות ראית פנים, ומ"מ אפ"ת דמ"ע ומל"ת הללו כל חד וחד לחודיה קאי ואין קרבן ראה מעכבת למ"ע דראיית פנים אפ"ה א"ש הא דתני ואין נראין ריקנין אפילו בא"א לו בקרבן ראייה. ולא אמרינן ליתי עשה דראית פנים וידחה ל"ת דלא יראו ריקם. משום דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש כדאמר בפ"א דזבחים.

מנחת חינוך פרשת ראה מצוה תצ

ונראה לדעת הר"מ דזה הוא תנאי דמצות ר"פ אינה כלל בלא קרבן ולא קיים כלל וחוץ לזה עובר על לאו, א"כ אפי' באותו שאינו עובר על הלאו מ"מ לא קיים העשה כי ריקם אינה מצוה כלל כגון בלילות של רגלים בודאי מותר לכנוס לעזרה ולא שייך הלאו כיון דאין זמן קרבן כלל והו"ל ככל ימות השנה ומ"מ לא קיים העשה כלל. אך לדעת הטר"א דמצות ר"פ לחוד א"כ יכול לקיים מצות ר"פ בלילה והאיך כתוב בתורה יום דוק' גבי קרבן ביום צוותו כתיב א"כ מקיים מ"ע הזו בלילה וג"כ לא שייך כאן המשך הפסוק ג"פ וגו' ולא יראה ריקם נראה דהוא מצוה והתורה הזהירה שלא יעבור עבירה הא הרבה פעמים יש מצוה בלא עבירה כלל והו"ל להתורה לפרש בלא יראה ריקם ביום היינו בזמן הקרבן. וכדברי הר"מ נראה עיקר דלא יצא כלל ובפרט דלא נוכל לדחות דברי הר"מ בלא ראה ברורה. עכ"פ יצא מזה ג"כ הא דאסור להראות בעזרה ריקם היינו בזמן שיוכל להקריב קרבן אבל בלילה או בשבת בודאי אינו אסור לכנוס בעזרה כי לא שייך ריקם אם אינו בר קרבן וגם לא קיים כלל וצריך אח"כ בשעת הקרבן להתראות עוד הפעם כ"נ ובאתי רק לעורר.

מסכת סוכה נג.

תניא, אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן: אם אני כאן - הכל כאן, ואם איני כאן - מי כאן. הוא היה אומר כן: למקום שאני אוהב שם רגלי מוליכות אותי, אם תבא אל ביתי - אני אבא אל ביתך, אם אתה לא תבא אל ביתי - אני לא אבא אל ביתך, שנאמר "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך".

רש"י שם

אם אני כאן הכל כאן - דורש היה לרבים שלא יחטאו בשמו של הקדוש ברוך הוא, אם אני כאן הכל כאן - כל זמן שאני חפץ בבית הזה, ושכינתי שרויה בו - יהא כבודו קיים ויבאו הכל כאן, ואם תחטאו ואסלק שכינתי, מי יבא כאן,

מהרש"א חידושי אגדות מסכת סוכה דף נג עמוד א

אם אני כאן כו'. עיין פרש"י וכינוי אני קאי על הקב"ה ושמעתי בזה ע"ש שמספר הלל גימטרי"א אדנ"י ולולי פירוש נראה יותר לפרש כמשמעו שאמר כן בשם ישראל אם אני כאן שאבא למקדש הכל שהוא הקב"ה שבידו הכל הוא ג"כ כאן ואם ישראל אינן כאן מי כאן דגם שריית השכינה אינה כאן והשתא ניחא דקאמר ואף הקב"ה אומר כן אם אתה תבא לביתי כו' ומייתי לה שנא' בכל המקום אשר אזכיר את שמי בכל המקום אשר אמרתי להזכיר שמי דהיינו במקדש דבגבולין אסור להזכיר שם המפורש שם אבא אליך וגו':

תורת המגיד שבת ומועדים סוכות

אם אני כאן הכל כאן [סוכה נג א]. קשה, וכי זה הוא ענוותנותו של הלל, אך הענין הוא, למשל פרוטה, אע"פ שדינר חשוב ממנה אעפ"כ יש לה ערך כנגדה. ודינר יש לה ערך כנגד דינר זהב, אבל פרוטה אין לה ערך כנגד דינר זהב, אך כולם אין להם ערך כנגד מרגניתא דלית בה טימא. וידוע (ירושלמי סוכה ה, א) כי בשמחת בית השואבה שואבין את רוח הקודש, ועל שם כך נקרא שמחת בית השואבה, וזהו אם אני השפל בא כאן לשאוב רוח הקודש, הכל ראויים להיות כאן, כי כולם חשובין ממני. אם אין אני כאן שאיני ראוי לזה. מי כאן, כי כולם כאין נגדו יתברך. כמשל הנזכר.

פסקי רי"ד מסכת סוכה דף נג עמוד א

פי' היו מרקדין לפני הלויים 37, שהיו עומדין במעלות והם היו למטה בעזרה, ומרקדין לפנין באבוקות של אור

תוספות יום טוב סוכה ה'ד'

[*היו מרקדים לפניהם. קאי על הרואים. דתנן בריש פרקין מי שלא ראה בשמחת כו' ש"מ דרואים היו.]

קהלת י"ב:י"ג

סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם.

מסכת שבת ל'

"סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם". מאי "כי זה כל האדם"? אמר רבי (אליעזר) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה. רבי אבא בר כהנא אמר: שקול זה פנגד כל העולם כולו. שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה שמעון בן זומא אומר: לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה.

מסכת סוכה נ"ג.

ת"ר יש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו אלו חסידים ואנשי מעשה, ויש מהן אומרים אשרי זקנותנו שכפרה את ילדותנו אלו בעלי תשובה, אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו.

דברים ל"ג

(ד) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: (ה) ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל:

רש"ר הירש דברים ל"ג:ה

בהתאסף וגו' – כאשר ראשי העם נאספו אל התורה, התאחדו בכך שבטי ישראל. התורה היא החיבור היחיד המאחד את כל חלקי העם היהודי. אם כל מנהיגי האומה מתחברים לתורה ומשתעבדים אליה, הרי שבה בעת הופך איחוד העם עם התורה לחיבור המאחד את בני העם. וכאשר כולם נוטלים על ידי כך חלק משותף בקניין נשגב זה של האומה, זוכה כל אחד ואחד מבני האומה למעמד שווה באומה.

שולחן ערוך אורח חיים תרס"ט:א'

הגה: ... נעוד נוהגין במדינות אלו להוציא בשמחת תורה ערבית ושחרית כל ספרי תורה שבהיכל ואומרים זמירות ותשבחות, וכל מקום לפי מנהגו. נעוד נהגו להקיף עם ספרי התורה הבימה שבבית הכנסת, כמו שמקיפים עם הלולב, והכל משום שמחה. ונהגו עוד להרבות הקרואים לספר תורה, וקורים פרשה אחת הרבה פעמים ואין אסור בדבר (מנהגים וריב"ש סימן פ"ד). עוד נהגו לקרות כל הנערים לספר תורה, וקורים להם פרשת המלאך הגואל וגו';

נפש הרב עמ' רכא

הגר"א ז"ל היה מקפיד שלא יעמוד שום אדם ע"ג הבימה בשמחת תורה בשעת ההקפות, שמנהג ההקפות שלנו הוא זכר למאי דאיתא בגמ' סוף תענית (לא). שעתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר "ואמר ביום ההוא הנה אלקיני זה וגו'". דאנו עושים ההקפות כאילו הקב"ה באמצע - על הבימה, וממילא איננו כבוד השכינה שילך שמה שום אדם באותה שעה. והוסיף על זה רבנו ואמר, שכל ז' ימי החג מקיפים בלולבים מסביב לס"ת להראות שרק ע"י שמירת המצוות (דד' המינים מסמלים את המצוות המעשיות) אפשר להגיע לתכלית של לימוד התורה [דאין לימוד התורה כלימוד שאר החכמות]. דתמיד כשיש עיגול כל הנקודות שבעיגול מסביב פונות הן לנקודה המרכזית, וזהו סמל ההקפות, שע"י שמירת המצוות מגיעים לתכלית שבאמצע - דהיינו הס"ת שע"ג הבימה. ומנהג ההקפות של שמחת תורה הוא המשך ממנהג ההקפות של כל ז' ימי החג, וכונתו הסמלית - שרק ע"י לימוד התורה מגיעים לתכלית - להתקרב להשי"ת, דכל הנקודות שבעיגול מסביב, דהיינו - ספרי התורה, פונות הן לנקודה המרכזית של העיגול - דהיינו - השי"ת, שהוא באמצע, וכדברי הגר"א

מסכת ברכות י"ח:

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מנין למיתים שמשפריים זה עם זה - שנאמר: {דברים ל"ד:ד'} "ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר". מאי "לאמר"? - אמר הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמור להם לאברהם ליצחק וליעקב: שבועה שנשבעתי לכם כבר קיימתיה לבניכם.

דברים ל"ד:ד

(ד) ויאמר ד' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבר:

אור החיים שם

ואולי כי רצה ה' שיאמר להם משה הדברים להחזיק לו האבות טובת חן וחסד על אשר טרח ויגע הוא בעדם עד הביאם אל המקום.

The Mekoros here point to the fact that simcha can be found when one realizes that they have a place at the Simchas Beis Hasho'eva. The Chasidim are dancing for them, and Hashem desires their olas rei'ya just as much as one else's. We find simcha in knowing that we have a place in the circle. Yet, is the Torah in the center that keeps us focused in addition to being happy.